



# ***БИЛТЕН***

***број 1***

***10 . јануар 2012.***



*026/711-035, E-mail: [info@psssd.org.rs](mailto:info@psssd.org.rs)  
11431 Колари, Железничка бб, Смедерево*

***САВЕТОДАВНА СЛУЖБА***

***Тираж: 300***

## **Садржај:**

***Воћарство – шанса пољопривреде.....3,4 страна  
саветодавац – Бобан Марковић, дипл. инж. пољ. за воћарство и  
виноградарство***

***Стање озимих усева.....4 страна  
саветодавац – Витић Миролуб, дипл. инж. пољ. за ратарство***

***Полегање расада, палеж клијанаца, трулеж  
семена..... 4,5 страна  
саветодавац - Жаклина Младеновић, дип., инж пољ. за заштиту биља***

***Течни стајњак..... 6 страна  
саветодавац – Радиша Петровић, дипл. инж. пољ. за сточарство***

## **ВОЋАРСТВО - ШАНСА ПОЉОПРИВРЕДЕ**

**Воћарство би требало да представља у пољопривреди једну од најретабилнијих грана. Када се погледа десетак година у назад, може се рећи да је извоз свежег воћа и прерађевина од воћа, без обзира на много проблема (измрзавања, елементарне непогоде, суша, напади болести и штеточина...) једна од светлих тачки у спољнотрговинској размени са светом. Уз традицију појединих реона који се баве десетинама година овом производњом, јавила су се и нека нова подручија као рефлекција повољних климатских услова и премењене свести пољопривредника. Такође, воћарство је једна од грана пољопривреде где је урађен може се рећи прилично велики заокрет у увођењу нових технологија и промени структуре сортимента, што је заслуга како науке и струке тако и произвођача који су прихватили нове технологије.**

**Под воћњацима се у Србији налази око 230.000 хектара што је преко 4% укупне пољопривредне и преко 5% обрадиве површине. Када упоредимо петогодишње податке везане за извоз јабуке где је био највећи помак, долазимо до чињенице да нам је извоз 2010 године у односу на 2006 био три пута већи по количини (35.000 т-105.000 т) а у финансијском смислу 3.5 пута (11.500.000 долара-45.000.000 долара).**

**Из тог разлога, за даље унапређење ове производње требало би да се размисли о мерама које би повећале како ефикасност ове производње тако и сигурност:**

- Планирање оптималне густине садње која мора да се базира на комбинацији сорте и подлоге а у циљу веће продуктивности по јединици површине.**
  - Постављање система за наводњавање и противградних мрежа које штите не само од града већ и од појаве ожеготина на плодовима. Штете од града су последњих година веома велике, и утичу како на квалитет плодова директно тако и на смањење родног потенцијала за наредну годину о веће могућности за појаву бактериозне пламењче.**
  - Треба размишљати о повећању свести и знања у заштити од биљних болести и штеточина јер ускоро може да представља велики проблем код извоза.**
  - Добра припрема земљишта за садњу уз избор актуелног сортимента представљају један од најважнијих фактора у воћарској производњи.**
- 1. Зелену резидбу потенцирати како из разлога добијања бољег квалитета плодова, нарочито сората које се одликују колоритетом, ефикасније заштите од патогена, боље припреме родних грана за наредну вегетацију... тако и бржег формирања пројектованог узгојног облика.**

- Резултати земљишне и фолијарне анализе у исхрани воћака морају да буду незаобилазни показатељ потреба врсте, сорте, узгојном облику, планираном приносу као и избору врсте за садњу. Пре подизања засада многи произвођачи не ураде анализу земљишта нарочито у зони кореновог система и онда настају велики проблеми или са хлорозом или са битно умањеним вегетативним порастом.
- Увођење нових технологија чувања, паковања и атрактивне и униформне амбалаже.
- Јачање свести о битности удруживања и стварања робне марке.
- Увођења стандарда квалитета (интегрална производња, Глобал ГАП...)

## Стање озимих усева

Суша у јесен има карактер елементарне непогоде у пољопривреди, што нас је и задесило прошле јесени. Услед тога, врло је мало површина засејано уљаном репицом, али су смањене и површине под озимим житима. Као последице суше се јављају: лоша припрема земљишта, ређе и неравномерно ницање, и врло је изражена неуједначеност у развоју биљака на истој парцели, тако да имамо биљчице са првим листом, али и оне које су у пуном бокорењу. Генерално гледано, усеви су слабијег пораста него у годинама са просечним падавинама. Због ниске влажности горњег слоја земљишта и коренов систем је слабије развијен, тако да је двофазна прихрана обавезна, и то први пут са нешто мањим % ( до 60 % ) од укупне планиране количине азотних ђубрива. Наравно, најбоље је количину хранива одредити после хемијске анализе земљишта. Зависно од временских услова, усев се прихрањује крајем зиме, први пут обично крајем фебруара, а други пут после 15-20 дана. Од ђубрива користити КАН, зато што су наша земљишта углавном благо кисела или кисела. Било би пожељно да у следећа два месеца падне око 150 л/м<sup>2</sup> кише (или снега), да би се наквасио и дубљи слој земљишта за резерву, у противном не можемо очекивати добре приносе.

## Полегање расада, палеж клијанаца, трулеж семена

Ове болести проузрокују гљиве из рода *Pythium*. Овом роду припада велики број врста, а највеће штете наносе повртарским биљкама. Најосетљивије су младе биљке у фази клијања и ницања, док су за старије биљке ове гљиве безопасне. Штете су утолико веће уколико спољни чиниоци и лош квалитет семена продужавају време од сетве до ницања биљака. Нарочито велике штете настају ако после сетве наступи неповољни временски период за клијање и ницање. Због тога је овај патоген присутан у условима ниских температура после сетве, када је семе недовољне енергије клијања, предубоко

посејано или је земљиште збијено и влажно. Врсте из рода *Pithium* паразитирају велики број врста повртарских биљака, ратарских биљака, цвећа и трава. Посебну осетљивост испољавају парадајз, паприка, салата, дуван, кромпир, кукуруз, јечам, детелина итд.

Симптоми - заражено семе не клија, трули и распада се. Ткиво кљијанаца је јако осетљиво и на њему се у почетку јављају воденасте пеге, које се брзо повећавају и цела биљка пропада. На изниклим биљкама оболева корен или стабло у приземном делу који добијају мрку боју и некротирају. Оболене биљке полежу и на њима се јавља беличаста мицелија, која се шири и по површини земље у виду паучинасте превлаке. Полегле биљке брзо угињавају, а при већој влажности и топлоти готово се истопе одакле и назив „топљење расада.“ Пропадање биљака у топлим лејама или у усеву се јавља у облику концентричних кругова, при чему настају гола или ћелава места. Иначе сличне симптоме могу да изазову и друге врсте гљива (*Fusarium spp*, *Rhizoctonia spp*, *Phytophthora spp*.)

Мере заштите: За сузбијање ове групе гљива најважније су превентивне мере. Неопходна је дезинфекција земљишта као и третирање семена фунгицидима. Од агротехничких мера корисно је вршити дренажу земљишта, избегавати тешка земљишта, вршити проветравање објеката за производњу расада избегавати претерано ђубрење азотом, сејати или пикирати биљке када су повољни услови за њихов бржи раст и развој.

Користити плодород јер се тако смањује популација паразита. За хемијску заштиту парадајза паприке, краставца, бостана, салате, купусњача користе се препарати на бази металкасила и пропамокарбхидрохлорида као што су: *Previcur 607 SL* и *Previcur energy*, али са slabим успехом ако нису предузете наведене превентивне мере за сузбијање патогена.



*Симптоми топљења расада*

## Течни стајњак

Хранљива вредност састојака течног стајњака зависи од врсте и категорије животиња, начина узгоја, врсте исхране и од времена и начина изношења на пољопривредне површине. Течни стајњак садржи хранљиве материје у облицима који су доступни биљкама. Течни стајњак може да садржи у себи већу или мању количину средстава за дезинфекцију. Количина ових средстава је један од ограничавајућих фактора норме течног стајњака по хектару. Испитивањем је утврђено да већ норма од 65 м<sup>3</sup> по ха течног стајњака са дезинфицијенсима повећава алкалност земљишта и изазива јаче и релативно дуготрајније смањење већине физиолошких група микро организама.

Од хранљивих материја које су значајне за исхрану биљака, услед нестручне манипулације са стајњаком, најинтензивније се губи азот. Азот се губи испаравањем амонијака који се формира у току лагеровања услед анаеробне ферментације. Значајни губици настају код површинског растурања стајњака у односу на примену ињектора, где губици не прелазе 17 %. Најпогодније време за изношење течног стајњака је у току вегетације ( април, мај и јуни ). Стајњак није препоручљиво растурати по пољопривредним површинама у току јесени и зиме због повећаног загађења спољне средине и великог губитка азота.

За изношење и растурање течног стајњака користе се цистерне за течни стајњак, као и уређаји за вештачку кишу.

### *Коришћење чврсте фазе течног стајњака*

После раздвајања стајњака на фазе, чврсти део се може одмах извозити на пољопривредне површине. У ту сврху пожељно је користити приколице растурача стајњака. Уколико се из одређених разлога чврста фаза не може извозити одмах на њиву, препоручује се његово компостирање. Оптимално време компостирања је 6 недеља. После тога стајњак се може користити за ђубрење ораница, винограда, воћњака и ливада. Успешно се може користити и као подлога за узгој гљива.

### *Закључак*

Нова технологија гајења животиња условила је, између осталог и појаву течног стајњака, који се одмах представио својим предностима и мананама. Течни стајњак је велики загађивач земљишта и вода, због чега је веома значајно одабрати права решења када је у питању његова обрада, лагеровање и коришћење.

026/711-035, E-mail: [unfo@pcccd.org.rc](mailto:unfo@pcccd.org.rc)  
11431 Колари, Железничка бб, Смедерево